

**Слово на ректора на Софийския университет проф. дфн Анастас Герджиков на академичното тържество по повод Деня на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност
24 май 2023 г.**

**Уважаеми членове на Академичния съвет и на Настоятелството на Софийския университет „Св. Климент Охридски“,
Високи гости и приятели на Софийския университет,
Скъпи колеги, преподаватели и студенти,**

Добре дошли в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, носещ името на един от учениците на Светите братя Кирил и Методий, в празничния ден, на който отбелязваме 1160 г. от създаването на българската азбука!

На 24 май всички българи честват с шествия, тържествени събрания и празненства деня на българската писменост, но и на културата и на духовността. Тази духовност, вдъхновила създателите на нашите букви, авторите на българските книги, творците на нашата култура за великото дело, на което са се посветили.

Вече 10 години използвам тази трибуна на патронния ни празник 25 ноември и на 24 май – този най-български празник, за да призова българите към обединение за ново духовно възраждане – не само за да запазим културата, просветата, науката и духовните традиции, а за да съхраним човечността си. Посочвах, че не изкуственият интелект и роботите застрашават човечеството, а това, че губим човешкото в нас. Предупреждавах, че истинската опасност не е изчезването на българите по демографски причини, а изчезващата духовност на българите.

Днешният ден е особено подходящ за такива размисли. Стремехът към духовно израстване е дълбоко присъщ на човека и неосъзнатият глад за духовност превръща 24 май във всенароден, обединяващ всички българи празник. Както казва Илия Бешков, „величието и светостта на Солунските братя се състои в това, че дадоха на народа ни нещо, което не разделя никого, а обединява всички“. Това е причината 11 май, а по-късно 24 май да се превърне от „даскалския празник“ във всенародно тържество, във „Великден на духа и на просветата“, както го нарича Вазов, във „всеобщ, народен Великден“, по думите на Йоаким Груев, който има основната заслуга денят на Св. св. Кирил и Методий да започне да се празнува като празник на българските ученици.

Това обединяване на българите, на славяните и на европейците в името на духовното и духовността дава основание светите братя Кирил и Методий да бъдат обявени за небесни съпокровители на цяла Европа, а делото им според папа Йоан Павел II „представлява изключителен принос за формирането на общите християнски корени на Европа, тези корени, които образуват поради своята сила и жизненост една от най-стабилните отправни точки, които не могат да се пренебрегнат от никой сериозен опит за възстановяване на единството на континента по нов и модерен начин“.

Затова и на днешния 24 май ще призова всички българи да потърсим това, което ни обединява, и да забравим линиите, които ни разделят, защото разрушението е измамно лесно, но съграждането е това, което ни движи напред.

Може например да се делим на привърженици и противници на Европейския съюз, но има ли българин, който би отрекъл казаното в Договора относно присъединяването на Република България към

Европейския съюз, че кирилицата представлява „съществена част от културното наследство на Европа“ и „особен български принос към езиковото и културното многообразие на Съюза“?

Това, което винаги ни е обединявало, е жаждата за духовност и признателността пред делото на създателите и апостолите на славянската писменост и култура и на всички „творци на нашия говор мил“ – светите братя Кирил и Методий, нашия патрон Св. Климент Охридски, Св. Наум, Св. Горазд, Св. Сава, Св. Ангеларий и на всички духовни наследници на светите седмочисленици през средните векове и Възраждането.

Затова и днес да благодарим на тях и на всички, които въпреки трудностите пазят и развиват българската духовност, на творците и на хората на изкуството, на словото и на духа, пазители на родния език и на националната ни идентичност.

Да пожелаем на артисти, режисьори, поети, писатели, художници, музиканти, на хората, разпространяващи знанието и съхраняващи културата и историческата ни памет в училища, читалища, библиотеки и музеи, на преподавателите и изследователите в университети и научни институти, на учениците и студентите с постиженията си да съхраняват и утвърждават славата на една страна с традиции, но и с духовно бъдеще.

Пожелавам на вас, колеги, и на всички българи любов към книгата и духовността, сили за творчество и съзидание, любознателност и мъдрост!

Честит празник на българската просвета, култура и писменост, на знанието и духовността!